

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ VE ÇALIŞMA ORTAMI HAKKINDA 155 SAYILI ILO SÖZLEŞMESİ İLE İLGİLİ ÇALIŞMA HAYATI MEVZUATI

M. Bülent ALPAR*

I- GİRİŞ

Uluslar arası Çalışma Teşkilatı (ILO) nın 22 Haziran 1981 tarihinde yapılan 67. oturumunda, "İşçi Sağlığı, İş Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155 sayılı Sözleşme" kabul edilmiştir.

ILO 1981 tarihinde kabul ettiği 155 sayılı Sözleşmeyle, kamu kesimi de dahil olmak üzere ekonomik faaliyetin tüm dallarındaki işçileri kapsayacak şekilde (ki bunların da "açık deniz gemiciliği" ve "balıkçılık" gibi ayrık durumları sözleşme ile belirtilmiştir) taraf devletlerin her birinin ulusal koşul ve uygulamalar ışığında, en büyük işçi ve işveren temsilcilerine de danışarak iş emniyeti, işçi sağlığı ve çalışma ortamı konularında uyumlu bir ulusal politika oluşturulmasını ve bunun düzenli olarak denetimini öngörmüştür¹.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği önlemleri, öncelikle, kişinin huzurunun ve giderek, mutluluğunun sağlanmasını amaçlar. Nitekim, işçi sağlığı ve iş güvenliği, kişilerin (işçilerin) mesleki tehlikelerden uzak bir ortamda ve çevrede çalışmalarını sağlayarak, onların fizik ve ruh bakımından sağlıklı gelişmelerini gerçekleştirir².

Çalışan insanın, gününün üçte birini işinde ve yaşadığı yılların en az üçte ikisini aktif bir iş hayatında geçirdiği; öte yandan, doğrudan doğruya işinin ve çalışma çevresinin neden olduğu bir çok sağlık tehlikelerinin bulunduğu düşünülürse, endüstri sağlığı hizmetinin önemi çok daha açık olarak belirir³.

* Kamu-İş Uzmanı.

¹ DEMİRCİOĞLU Murat, Karşılaştırmalı Hukukta ve Türkiye'de İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği, Kamu-İş Dergisi, Cilt : 4, Haziran 1997, Sayı : 2, s. 204.

² CENTEL Tankut, İş Hukuku, C.1, Bireysel İş Hukuku, Beta Basım, İstanbul, 1994, s. 265.

³ VELİCANGİL Sıtkı-VELİCANGİL Ömer, Endüstri Sağlığı (İşçi Sağlığı-İş Hijyeni) ve Meslek Hastalıkları, İSGÜM Basımevi, Ankara, 1987, s. 2.

İş kazaları veya meslek hastalıkları sadece işçiye zarar vermemekte, onun desteğine muhtaç bulunan çok geniş bir kitleyi de ilgilendirmektedir. Sorunun sosyal ve insancıl yanından başka ekonomik yönü de önem taşır⁴.

Ülkemizce henüz onaylamayan ama onaylanabilirlik çalışmaları 2000 yılından beri devam eden "İşçi Sağlığı, İş Güvenliği ve Çalışma Ortamı"na ilişkin 155 sayılı ILO sözleşmesi incelendiğinde, genel olarak ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği olarak bilinen alanla ilgili düzenlemeleri kapsadığı ve ülkemiz mevzuatı ile önemli oranda uyum sağladığı görülmektedir.

II- 155 SAYILI SÖZLEŞMENİN ÖZELLİKLERİ :

Teknolojik gelişmelerin işyerlerine getirdiği ve her zaman farklı tedbirlerle karşılanmaları gerekli olan bu tehlikelere karşı ILO'nun tespit ettiği tedbirler, birazda şartların gelişmesi istikametinde zaman zaman önem kazanmaktadır⁵. 155 sayılı sözleşme "İş Güvenliği ve Sağlığı" kategorisine dahil bir sözleşmedir. ILO, işyerinde işçi sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak hazırladığı 155 sayılı sözleşme ile ortaya bazı standartlar getirmiştir.

Sözleşme, toplam 30 maddeden ibaret olup; bunun 19 maddesi esasa ilişkin olup, işçi sağlığı, iş güvenliği ve çalışma ortamı ile ilgili alınacak önlemleri öngörmektedir. Geri kalan maddeler ise ILO sözleşmelerinin hepsinde olduğu gibi yürürlüğe ilişkin hükümlerdir.

III- 155 SAYILI SÖZLEŞMENİN GETİRDİĞİ DÜZENLEMELER :

ILO'nun İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile ilgili dört temel sözleşmesi ve bir çok tavsiye kararı bulunmaktadır. ILO'nun "işçi Sağlığı, İş Güvenliği ve Çalışma Ortamı" konusundaki 155 sayılı sözleşmesi incelediğinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili düzenlemeleri kapsadığı görülmektedir.

Bu sözleşmenin birinci maddesi birinci fıkrasında, bu sözleşmenin "bütün ekonomik faaliyet dallarına uygulanacağı" belirtilmiştir. İkinci fıkrasında ise, istisna kılınacak faaliyet alanları olarak "deniz taşımacılığı ile balıkçılığı" öngörmüştür. 3. fıkrasında ise, "uygulama dışı tutulmuş faaliyet alanları nedenleri ile işçilerin durumlarını" raporlarında belirtmesi istenmiştir.

⁴ SÜZEK Sarper, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Konusunda Somut Çözüm Önerileri, Kamu-İş Dergisi, Cilt:5, Nisan 2000, Sayı:3 s. 305.

⁵ TURAN Kamil, Milletlerarası Sendikal Hareketler, A.İ.T.İ.A Yayını, ANKARA, 1979, s. 164.

Kamu-İş; C: 7, S: 2/2003

İkinci maddesinin birinci fıkrası ise, sözleşmenin kapsamının bütün işçiler olduğunu belirterek genel bir çerçeve çizmektedir. İkinci fıkrasında ise, kapsam dışı işçilere izin vermektedir.

Üçüncü fıkrasında ise; "iktisadi faaliyet dalları", "işçi", "nizamlar" ve "sağlık" terimlerini tanımlamıştır. "Ulusal Politika İlkeleri" başlıklı 2. bölümde yer alan 4. maddenin 1. fıkrasında ise; üye devletlere işçi ve işveren kuruluşlarına danışmak suretiyle işçi sağlığı konusunda milli bir politika uygulamasını öngörmektedir. 2. fıkrasında ise, bu politikanın amacı olan, kaza ve yaralanmalar ile tehlike nedenlerini asgariye indirerek önlemeyi düzenlemiştir.

5. maddesinin (a) fıkrasında işin maddi unsurlarını (b) fıkrasında ise işin maddi unsurları ile işi yapan veya nezaret eden kişiler arasındaki ilişkileri (c) fıkrasında ise, yeterli sağlık ve güvenlik düzeylerine ulaşılmasında yeniden eğitim dahil, eğitimi (d) fıkrasında, her düzeyde haberleşme ve işbirliği ve (e) fıkrasında ise, işçilerin disiplin yaptırımlarına karşı korunmasını öngörmüştür.

6. maddesi ise, 4. maddeye atıfta bulunarak, milli politikayı; kamu makamları, işverenler ile işçilerin şekillendireceğini belirtmektedir. 7. maddesi ise, işçi sağlığı, iş güvenliği ile ilgili sorunların tespiti ve çözümünü için metodlar geliştirilmesini önermektedir.

"Ulusal Düzeyde Eylem" başlıklı 3. bölümde yer alan 8. maddede ise, işçi sağlığı ve güvenliği ile ilgili milli politikaya etkinlik kazandırmak için önlemler alabileceğini belirtmiştir. 9. maddesinin 1. fıkrası ise bu konudaki mevzuatın uygulanması için yeterli bir denetim sisteminin uygun olacağını önermektedir.

11. maddesinde ise; 4. maddede de yer alan milli politikaya atıfta bulunarak, alınacak önlemleri aşağıda yer alan fıkralarda sıralamıştır. a) fıkrasında, tehlikelerin niteliği ve derecesi ile işte kullanılan teçhizatın güvenliğini belirleyen şartların tespitini, b) fıkrasında ise, kontrole tabi kılınmış madde ve ajanların belirlenmesi ile ortaya çıkan sağlık risklerini gözönüne alır, c) fıkrasında ise, iş kazaları ve meslek hastalıklarının bildirilmesi usulleri ve uygulanmasını hüküm altına almıştır. d) fıkrasında ise, iş kazaları ile meslek hastalıkları ortaya çıktığı durumlarda soruşturma yapılmasını, e) fıkrasında ise, iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili bilgilerin yayımını, f) işçilerin sağlığı ile ilgili risklerin incelenmesi imkanını sağlamıştır.

12. maddesinde ise; iş makinesi, teçhizatı ve maddelerini tasarlayanların a) fıkrasında işçi sağlığı ve güvenliği için bir tehlike teşkil etmediğine kanaat getirmesi, b) fıkrasında ise, makine, teçhizat ve maddelerin doğru

Kamu-İş; C: 7, S: 2/2003

montajı ve kullanımı ile ilgili tehlikelerin nasıl bertaraf edileceğine dair talimatların verilmesini hüküm altına almıştır.

13. maddesinde ise; tehlike arz eden bir çalışma halini bırakan bir işçinin korunacağını belirtmiştir. 14. maddesinde ise; iş güvenliği ve işçi sağlığı ile ilgili sorunların ele alınması ile işçilerin ihtiyaçlarına uygun önlemler alınmasını öngörmüştür. 15. maddesi ise, işçi sağlığı ve güvenliği konusunda milli politikayı uygulamak için merkezi bir kurumun kurulmasını da öngörmektedir.

"İşletme Düzeyinde Eylem" başlıklı IV. Bölümünde yer alan 16. maddesinin 1. fıkrasında ise, işverenlerin makine ve teçhizatının riskli olmasını sağlamakla yükümlü tutmakta 2. fıkrasında ise işverenlere kimyasal, fiziki ve biyolojik maddelerin güvenli ve risksiz olmasını sağlamakla yükümlü kılmış 3. fıkrasında ise işverenlere koruyucu teçhizat ve yeterli koruma sağlayan kıyafeti sağlamakla mükellef kılmıştır.

17. maddesi ise, iki veya daha fazla işletmenin sözleşmenin gereklerini yerine getirmek için işbirliği yapmasını öngörmüştür.

18. maddesi ise, işverenlere kazalar ve olağanüstü durumlarla başedebilmek için önlem almasını belirtmiştir. 19. maddesinin a) fıkrasında, işverenlerin işini yaparken işçilerin işbirliği yapmaları b) fıkrasında ise, işçilerin işçi sağlığı ve güvenliği konusunda işverenle işbirliği yapmaları c) işçi temsilcilerinin iş güvenliği ve işçi sağlığını sağlamak için kendilerini temsil eden kuruluşlara bu bilgileri tartışabilmeleri, d) işçileri işçi sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli eğitimleri e) işletme dışından teknik danışmanlar getirebilmesi f) işçi, ciddi tehdit oluşturduğuna inandığı bir durumu hemen rapor eder, hükmü bulunmaktadır.

IV- İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ VE ÇALIŞMA ORTAMI İLE İLGİLİ ÇALIŞMA HAYATINA İLİŞKİN MEVZUAT :

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile ilgili çalışma hayatına ilişkin mevzuatı, uluslar arası ve ulusal mevzuat olmak üzere 2 ana başlık altında inceleyeceğiz.

1- Uluslar arası Mevzuat :

A- Birleşmiş Milletler Antlaşması :

Birleşmiş Milletler Antlaşması, amaçlar ve ilkeler başlıklı 1. bölümünün 3. maddesinde; ekonomik, sosyal, kültürel ve insancıl nitelikteki uluslar arası sorunların çözümünde ırk, cinsiyet, dil ve din ayrımı gözetmeksizin herkes için insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı geliştirip özendirmede uluslar arası işbirliğini gerçekleştirmek" hükmüne yer

Kamu-İş; C: 7, S: 2/2003

vermiş olup, aynı antlaşmanın "Uluslar arası Ekonomik ve Sosyal İşbirliği" başlıklı 9. bölümünün 2. maddesinde ise. "Ekonomik ve sosyal alanlarla sağlık alanındaki uluslar arası sorunlarla öteki ilgili sorunların çözümünü ve uluslar arası kültürel ve eğitsel işbirliğini hedeflemek" olduğunu açıkça belirtmiştir.

a) İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi :

10.12.1948 tarihinde, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi" Türkiye tarafından 10.03.1954 tarih ve 6366 sayılı Kanunla onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca, 1948 yılında ilan edilen "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi"nin 22. maddesinde, işçilere işçi sağlığı ve iş güvenliği hakkı tanımaktadır. Buna göre, "Herkesin, toplumun bir üyesi olarak sosyal güvenliğe hakkı vardır. Ulusal çabalarla ve uluslar arası işbirliği yoluyla ve her devletin örgütlenmesine ve kaynaklarına göre, herkes onur ve kişiliğinin serbestçe gelişimi için gerekli olan ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının gerçekleştirilmesi hakkına sahiptir" demek suretiyle, Beyannamenin işçileri sosyal güvenliğin şemsiyesi altına aldığı görülmektedir.

B) Avrupa Sözleşmeleri :

a) Avrupa Sosyal Şartı

18.10.1961 tarihinde Torino'da imzalanan, 16.06.1989 tarihli ve 3581 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan "Avrupa Sosyal Şartı" İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği hakkını "Güvenli ve Sağlıklı Çalışma Koşulları Hakkı" başlıklı 3. maddesinde sağlamıştır. Bu maddede "sözleşmeciler, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere; 1. fıkrasında" güvenlik ve sağlık alanında yasal düzenlemeler yapmayı 3. fıkrasındaki ise, "gerektiğinde, iş güvenliği ve sağlığını geliştirmeyi amaçlayan önlemler konusunda çalıştırılanların ve çalışanların örgütlerine danışmayı üstlenirler" hükmüne yer vermiştir.

C) Ilo Sözleşmeleri :

a) Philadelphia Bildirisi :

İkinci Dünya Savaşı sırasında, ILO merkezini Kanada'nın Montreal Şehrine taşımıştır. Philadelphia'da 1944 tarihinde yapılan Uluslar arası Çalışma Konferansı, ILO'nun savaştan sonra kendisini bekleyen sorunlara hazırlanmasını ve "Philadelphia Bildirisi" ismiyle anılan bir metinde hedef ve amaçlarının daha kesin olarak belirlenmesini sağlamıştır⁶.

⁶ Uluslar arası Çalışma İlkeleri, ILO Yayını, Ankara, 1993, s.6.

Kamu-İş; C: 7, S: 2/2003

b) Sosyal Güvenliğin Asgari Normlarına İlişkin 102 Sayılı ILO Sözleşmesi :

102 Sayılı sözleşme, uluslar arası Çalışma Konferansı'nın 28.06.1952 tarihinde yaptığı toplantısında kabul edilmiş olup, Türkiye bu sözleşmeyi 10.08.1971 tarihinde yürürlüğe koymuştur.

Sözleşmenin "İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları Halinde Yapılacak Yardımlar" başlıklı 6. bölümü ve diğer bölümleri işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda hükümler taşımaktadır.

c) İş Kazaları Yardımlarına İlişkin 121 Sayılı ILO Sözleşmesi :

121 Sayılı Sözleşme, Uluslar arası Çalışma Konferansı'nın 8.7.1964 tarihinde yaptığı toplantısında kabul edilmiştir.

Sözleşme, iş kazalarında verilmesi gerekli ödenekleri ve koşulları belirlemektedir. Sözleşmeye ek olarak meslek hastalıkları listesi ile tüm ekonomik faaliyetlerin işkollarına göre listesi verilmektedir. Meslek hastalıkları listesi 25 Haziran 1980 tarihinde yeniden düzenlenmiştir.

Türkiye bu sözleşmeyi onaylamamıştır.

d) İşçi Sağlığı, İş Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155 Sayılı ILO Sözleşmesi :

155 sayılı sözleşme, Uluslar arası Çalışma Konferansı'nın 22.06.1981 tarihinde yaptığı toplantısında kabul etmiştir.

Sözleşme, bütün ekonomik faaliyet dallarında işçileri kapsayacak şekilde, ülke şartlarına uygun olmak şartıyla işçi sağlığı, iş güvenliği çalışma ortamı konularında bir politika oluşturulması ile denetimini öngörmektedir.

Türkiye bu sözleşmeyi onaylamamıştır.

e) İşçi Sağlığı Hizmetlerine İlişkin 161 Sayılı ILO Sözleşmesi :

161 Sayılı Sözleşme, Uluslar arası Çalışma Konferansı'nın 26.06.1985 tarihinde yaptığı toplantısında kabul edilmiştir.

Sözleşme, tüm ekonomik faaliyet dallarında ve tüm işletmelerde çalışan işçiler için iş sağlığı hizmetlerini geliştirmeye yöneliktir.

Türkiye bu sözleşmeyi onaylamamıştır.

2- Ulusal Mevzuat :

A) Kanuni Kaynaklar :

a) Anayasa :

Kamu-İş; C: 7, S: 2/2003

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49. maddesinde "Devlet Çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır." denilmektedir.

Bu hükümden, devletin işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri alma yükümlülüğü olduğu anlaşılmaktadır.

b) 1475 Sayılı İş Kanunu :

1475 sayılı İş Kanunumuzun "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği" başlıklı beşinci bölümünde işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır. Kanun'un 73. maddesinde "her işveren işyerinde işçilerin sağlığını ve güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlüdür" denilmektedir. Bu maddenin diğer fıkralarında işverenlerin makinaların kullanılmasından doğacak tehlikeleri önceden haber vermek ve işyerinde meydana gelen kazaları iki gün içinde yazıyla Bölge Müdürlüğü'ne bildirmekle yükümlü oldukları belirtilmiştir.

1475 sayılı Kanun'un 75. maddesinde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerine uymayan işverenlere yapılacak yaptırımlardan söz edilerek, işletilmeye başlanan herhangi bir işyerinde ya da makine ve cihazlarda işçilerin yaşamı için tehlikeli durumların belirlenmesi halinde, Bölge Müdürü başkanlığında yetkili iki müfettiş, bir işçi ve işveren temsilcisinden oluşan beş kişilik bir komisyon kararıyla tehlikenin niteliğine göre işin tamamen ya da kısmen durdurulacağı belirtilmektedir. Kurma izni ya da işletme belgesi alınmadan açılan işyerlerindeki tehlikelerde ise sözü edilen komisyonun kararı ve o yerin en büyük mulki amirinin emriyle işyerinin kapatılacağı" düzenlenmiştir.

c) 818 Sayılı Borçlar Kanunu :

22.04.1926 tarihinde kabul edilen 818 sayılı Borçlar Kanunumuzun, "Tedbirler ve mesai mahalleri" başlıklı 332. maddesi, "iş sahibi, akdin hususi halleri ve işin mahiyeti noktasından hakkaniyet dairesinde kendisinden istenebileceği derecede, çalışma dolayısıyla maruz kaldığı tehlikelere karşı icap eden tedbirleri ittihaza ve münasip ve sıhhi çalışma mahalleri ile, işçi birlikte ikamet etmekte ise, yatacak yer tedarikine mecburdur". Hükümünü taşımaktadır.

d) 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu:

17.07.1964 tarihinde kabul edilen 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunumuzun, "İş Kazası ve Meslek Hastalığının Tarifi" başlıklı 11. maddesinde, iş kazasının ve meslek hastalıklarını tarif ederek hangi

Kamu-İş; C: 7, S: 2/2003

hallerin bu kısımda değerlendirildiğini düzenlemektedir. "İşverenin yükümü" başlıklı 15. maddesi ise, işverenin iş kazasına uğrayan sigortalıya yapmakla yükümlü olduğu yardımları belirtmektedir.

"Meslek Hastalığının Tespiti" başlıklı 18. maddede ise, meslek hastalığına tutulduğunun tespiti halinde, sağlanacak yardımlardan nasıl yararlanılabileceği ortaya koymaktadır.

e) 1593 Sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu :

06.05.1930 tarihinde kabul edilen 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanun'unun 180. maddesinde, "Devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran bütün iş sahipleri, işçilerin sıhhi ahvaline bakmak üzere, bir veya mutadit tabibin sıhhi murakabesine temine ve hastalarını tedaviye mecburdur..." hükmü ile işçi sağlığı yönünden bir düzenleme getirmektedir.

B) Diğer Kaynaklar

a) İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü :

11.01.1974 tarih ve 14765 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu tüzüğe göre;

1475 sayılı İş Kanunu kapsamına giren işyerlerinde, işçilere ait yatıp kalkma yerlerinde ve diğer müstemilatında bulunması gereken sağlık şartlarının ve işyerlerinde kullanılan alet, edevat, makinalar ve hammaddeler yüzünden, çıkabilecek hastalıklara engel olacak tedbir ve araçların, işyerlerinde iş kazalarını önlemek üzere bulundurulması gerekli araçların ve alınacak güvenlik tedbirlerinin neler olduğu bu tüzükte, hüküm altına alınmıştır.

b) İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları Hakkında Tüzük :

19.02.1973 tarih ve 14453 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu tüzüğe göre;

İş Kanununun 6'ncı maddesi uyarınca sanayiden sayılan ve devamlı olarak en az elli işçi çalıştırılan, altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde, her işveren, bir işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulu kurmakla yükümlü olduğunu, düzenlemektedir.

c) Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Bazı Özel Usul ve Kurallar Hakkında Tüzük :

04.04.1973 tarih ve 14497 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu tüzüğün 7. maddesi, "Çalışma Bakanlığı, işin niteliğini, işçi sağlığını ve iş güvenliğini gözönünde tutarak gece ve

Kamu-İş; C: 7, S: 2/2003

gündüz postalarında onbeşer günlük nöbetleşmeye izin verebilir" hükmünü taşımaktadır.

d) Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve zararlı Maddelerle Çalışan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük :

24.12.1973 tarih ve 14752 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu tüzüğe göre; 1475 sayılı İş Kanunu kapsamına giren ve parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve zararlı, katı, sıvı, gaz halindeki maddelerle çalışan işyerlerinde ve işlerde, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği tüzüğünde öngörülen tedbirlerden başka alınacak sağlık ve güvenlik tedbirleri hüküm altına alınmıştır.

e) Ağır ve Tehlikeli İşler Tüzüğü :

09.04.1973 tarih ve 14502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu tüzüğe göre; hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı, kadınlarla 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş çocukların, hangi çeşit ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılabilecekleri belirtilmiştir.

f) İş Teftiş Tüzüğü :

28.08.1979 tarih ve 16738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu tüzüğün; 15. maddesinin E) fıkrasında "işyerinde kullanılan makine, araç, gereç, aygıt, tesis vb. ile yapımda kullanılan veya işlenen hammadde ve bunların işlenmiş olanlarını görmek, işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından zararlı, tehlikeli ve mevzuata uygun olup olmadıklarını incelemek ve araştırmak..." hükmü ve 17. maddesinde "...İşçilerin sağlık ve güvenliği bakımından tehlike gösteren veya ağır ve tehlikeli işlerin yapıldığı ya da mevzuat hükümlerine uyulmasının alışkanlık haline getirildiği işyerlerinin denetlenmesi sık aralıklarla yapılır" hükmü işçi sağlığı ve iş güvenliği denetiminin hangi bakımlardan yapılabileceğini düzenlemektedir.

SONUÇ

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin teknik yönünün yanı sıra, toplumsal bir yönüde bulunmaktadır. Ana amacı çalışanları korumak olan işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanması temel insan haklarından birinin yerine getirilmesidir. Yarattığı sonuçlar bakımından ise, işyerinde üretimin devamlılığı sağlanarak işveren de korunmuş olmaktadır.

155 sayılı sözleşme, Türk Çalışma Hayatı açısından onaylanması ile birlikte iç hukukumuza uyum bakımından bazı düzenlemelerin yapılması kaçınılmaz olacaktır. İş Güvenliği Mevzuatı açısından yapılacak düzenle-

Kamu-İř; C: 7, S: 2/2003

meler yerine getirilirken, uygulamada üretim güvenliğinin sağlanması ile verim artışının elde edilmesi sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

- CENTEL Tankut, İş Hukuku, C.1, Bireysel İş Hukuku, Beta Basım, İstanbul, 1994.
- DEMİRCİOĞLU Murat, Karşılaştırmalı Hukukta ve Türkiye'de İşçi Sağlığı ve İşyeri Hekimliği, Kamu-İş Dergisi, Cilt : 4 Haziran 1997, sayı : 2.
- SÜZEK Sarper, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Konusunda Somut Çözüm Önerileri, Kamu-İş Dergisi, Cilt : 5, Nisan 2000, sayı : 3.
- TURAN Kamil, Milletlerarası Sendikal Hareketler, A.İ.T.İ.A. Yayını, Ankara, 1979.
- ULUSLAR ARASI ÇALIŞMA İLKELERİ, ILO Yayını, Ankara, 1993.
- VELİCANGİL Sıtkı-VELİCANGİL Ömer, Endüstri Sağlığı (İşçi Sağlığı-İş Hijyeni) ve Meslek Hastalıkları, İSGÜM Basımevi, Ankara, 1987.